

Florin Ioniță (coordonator)

Elena Cârstocea • Monica H. Columban • Dorina Kudor • Lenuța Sfirlea

Limba și literatura română

caietul inteligent

Comunicare orală. Lectură. Redactare.

Elemente de construcție a comunicării. Elemente de interculturalitate

5

CUVÂNT-ÎNAINTE.....	5
TEST DE EVALUARE INIȚIALĂ 1.....	6
TEST DE EVALUARE INIȚIALĂ 2.....	8
COMUNICARE ORALĂ	11
Roluri în comunicare: vorbitor, ascultător.....	11
Reguli de acces la cuvânt (întreruperi, suprapuneri, luarea/predarea cuvântului, așteptarea rândului la cuvânt).....	12
Unitățile comunicării: actele de limbaj; perechile de adiacență.....	13
Elemente paraverbale și nonverbale ca mărci ale personalității individului.....	14
Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral.....	15
Strategii de ascultare activă.....	16
Atitudini comunicative: atenție, empatie.....	17
EVALUARE(1).....	18
LECTURĂ	19
Tipare textuale de structurare a ideilor: narativ, descriptiv, explicativ.....	19
Cuvinte-cheie, idee principală, idee secundară, temă.....	23
Planul simplu de idei. Planul dezvoltat de idei.....	25
Textul narativ. Narativul literar. Acțiune, personaj, timp, spațiu (1).....	27
Textul narativ. Narativul literar. Acțiune, personaj, timp, spațiu (2).....	29
EVALUARE(2).....	31
Narativul nonliterar. Acțiune, participanți, timp, spațiu (1).....	32
Narativul nonliterar. Acțiune, participanți, timp, spațiu (2).....	34
EVALUARE(3).....	36
Narativul în texte multimodale (text și imagine: banda desenată).....	37
Textul descriptiv (literar/nonliterar).....	39
Textul explicativ.....	41
EVALUARE(4).....	43
Strategii de comprehensiune: inferențe simple, predicții, împărtășirea impresiilor de lectură.....	44
Strategii de interpretare: răspuns afectiv, mesaj, interpretarea limbajului figurat.....	46
Interese și atitudini față de lectură.....	48
EVALUARE(5).....	50
REDACTARE	51
Etapele scrierii: generarea ideilor, planificare, scriere.....	51
Descoperirea unor subiecte din universul familiar.....	53
Restrângerea unor teme la aspecte particulare.....	54
Încadrarea în subiect.....	55
Prezentarea textului.....	56
Planul simplu de idei. Planul dezvoltat de idei.....	57
Părțile textului: introducere, cuprins, încheiere; paragrafe.....	59
Stil: corectitudine gramaticală, respectarea normelor ortografice și de punctuație.....	60
EVALUARE(6).....	62
ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	63
Gramatică. Enunțul. Punctuația enunțului.....	63
Enunțuri asertive, interogative, exclamative, imperative.....	64
Propoziția simplă. Propoziția dezvoltată.....	65
Propoziția afirmativă. Propoziția negativă.....	66
EVALUARE(7).....	67
Predicatul verbal (I).....	68
Predicatul verbal (II).....	69
Subiectul exprimat – simplu și multiplu (I).....	70
Subiectul exprimat – simplu și multiplu (II).....	71
Atributul (I).....	72
Atributul (II).....	73
EVALUARE(8).....	74

Verbul. Flexiunea verbului în raport cu numărul, persoana, modul și timpul	75
Verbul. Moduri verbale: indicativ, imperativ	76
Verbul. Timpurile modului indicativ (1).....	77
Verbul. Timpurile modului indicativ (2).....	78
Verbul. Modul indicativ. Structura timpurilor verbale compuse	79
Verbul. Modul indicativ. Timpuri simple și compuse	80
EVALUARE(9)	81
Substantivul. Gen, număr	82
Substantivul. Tipuri de substantive: comun, propriu	83
Substantivul. Categoria determinării. Articol hotărât, nehotărât	84
Substantivul. Posibilități combinatorii ale substantivului (substantiv + atribut).....	85
Aplicații. Substantiv, articol	86
Prepoziția	87
EVALUARE(10)	88
Pronumele. Pronumele personal. Gen, număr, persoană	89
Pronumele. Pronumele personal de politețe.....	90
Pronumele. Flexiunea pronumelui personal în raport cu persoana, numărul, genul.....	91
Pronumele personal. Ortoepie, ortografie	92
EVALUARE(11)	93
Adjectivul	94
Gradele de comparație.....	95
Articolul demonstrativ.....	96
Acordul adjectivului cu substantivul.....	97
Numeralul. Tipuri de numeral (cardinal, ordinal). Aspecte normative (1).....	98
Numeralul. Tipuri de numeral (cardinal, ordinal). Aspecte normative (2).....	99
EVALUARE(12)	100
Ortografie. Ortoepie. Alfabetul limbii române. Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic	101
Dicționarul. Articolul de dicționar.....	102
Fonetică. Tipuri de sunete: vocală, consoană, semivocală	103
Correspondența sunet – literă.....	104
Silaba	105
Accentul	106
EVALUARE(13)	107
Vocabular. Cuvântul, unitate de bază a vocabularului.....	108
Cuvântul și contextul. Forma și sensul cuvintelor.....	109
Categorii semantice: sinonime, antonime	110
Câmpul lexical	111
EVALUARE(14)	112
Variație stilistică. Limba standard. Normă și abatere	113
Istoria cuvintelor. Variații ale formelor și ale sensului în timp	115
EVALUARE(15)	116
ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE	117
Identitate personală. Identitate națională. Diversitate culturală și lingvistică	117
Carte românească de învățătură: de la prima carte tipărită la cartea digitală	118
Modele comportamentale în legende greco-latine	120
EVALUARE(16)	122
Test de evaluare finală (1).....	125
Test de evaluare finală (2).....	127
Test suplimentar de evaluare finală (I).....	129
Test suplimentar de evaluare finală (II).....	131
Test suplimentar de evaluare finală (III).....	133
Test suplimentar de evaluare finală (IV).....	135
REZOLVĂRI (teste și evaluări)	137

Roluri în comunicare: vorbitor, ascultător

Ascultă cu atenție textul citit de colegul/colega ta:

Mama:

Tu ești o floare, eu sunt o grădină,
Eu sunt un port, tu ești o mare,
Copilul meu!

Copilul:

Tu ești o dimineață, eu sunt o rază de soare,
Eu sunt o privighetoare, tu ești un cuib,
Mama mea!

(***, Dialog)

I Scrie, în spațiul liber din dreptul fiecărei cifre, litera care corespunde rolului de vorbitor, respectiv de ascultător, în replicile selectate din textul dat.

1. ... Tu ești o floare, eu sunt o grădină
2. ... Eu sunt o privighetoare, tu ești un cuib

- A. Mama este ascultător, copilul este vorbitor.
- B. Mama este vorbitor, copilul este ascultător.
- C. Mama este vorbitor, copilul este vorbitor.

Timpu pentru rezolvarea cerinței: 3 minute

II Desenează câte o imagine care să surprindă elemente ale naturii asociate mamei și copilului, valorificând conținutul textului.

Mama	Copilul

Timpu pentru rezolvarea cerinței: 5 minute

III Citiți, în perechi, în fața colegilor, textul *Dialog*.

1. Completează enunțurile cu răspunsuri referitoare la momentul când ați citit textul:
  - a. Colegii mei au avut rolul de .....
  - b. Eu am avut rolul de .....
2. Ascultătorii au fost ..... (de ex.: atenți/neatenți).
3. În vocea mea, am simțit ..... (de ex.: încredere, calm, frică).

Timpu pentru rezolvarea cerințelor: 3 minute

IV Acordă câte un calificativ colegilor care au citit textul în fața clasei.

Calificativ	Pronunția corectă a cuvintelor	Volumul vocii	Postura corpului	Expresivitatea intonației
👉 foarte bine				
👉 bine				
👉 mai exersează				

Timpu pentru rezolvarea cerințelor: 2 minute

LIBRIS | We know

Reguli de acces la cuvânt (întreruperi, suprapuneri, luarea/predarea cuvântului, așteptarea rândului la cuvânt)

Citește cu atenție textul următor:

Paul și părinții lui se urcă în mașină și pleacă spre cabana lor preferată de la munte.
— În două ore ajungem la caba..., zicea tatăl, dar Paul îl întrerupse brusc.
— Vreau să oprim la fântâna de pia..., cu apă rece ca gheața, se grăbi mama să adauge.
— Să poposim acolo o jumătate de oră, tată, ca să...
— Să iei puțină apă rece în termos? interveni mama.
— O, nuuu!... Siguuur! se îngrămădiră tatăl și Paul să răspundă deodată.
— Să vorbim pe rând, zâmbi mama.
— Altfel, frâna mașinii se va simți stresată, glumi tatăl.
— Te rog, tată... Ce doreai să spui?

(***, Călătoria)

I Citește fiecare dintre următoarele afirmații și încercuiește litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greșită:

1. A G În primele două replici, Paul îl întrerupe pe tatăl său, iar mama îl întrerupe pe Paul.
2. A G În replica a cincea, Paul și mama vorbesc în același timp.
3. A G În ultima replică, Paul își așteaptă rândul să vorbească.
4. A G Cei trei participanți la dialog respectă regulile de acces la cuvânt.
5. A G Replica a șasea cuprinde o regulă de acces la cuvânt.

Țimp pentru rezolvarea cerinței: 5 minute

II Realizați, în echipe de trei colegi, o scenetă, folosind doar replicile din textul *Călătoria* (eliminați explicațiile povestitorului). Jucați sceneta în fața colegilor.

Țimp pentru rezolvarea cerinței: 8 minute

III Completează tabelul de mai jos cu câte două afirmații pe care le consideri potrivite/nepotrivite pentru comportamentul vorbitorilor într-un dialog/conversație.

Așa da!	Așa nu!

Țimp pentru rezolvarea cerinței: 2 minute

Citește cu atenție următorul text:

Păcală și Tândală mergeau printr-o pădure. Într-un copac, văzură o pasăre.

— Măi Tândală, uite o pasăre! Hai s-o prindem, s-o frigem și s-o mâncăm boierește, zise Păcală, lingându-și degetele.

— Că bine zici! Dar cum s-o mâncăm fără sare? Să stai tu s-o păzești, ca să nu zboare, și eu dau fuga în sat să aduc sare! Când voi veni, va fi vai de mama ei și halal de noi!

(***, Păcală și Tândală)

I Scrie, în spațiul liber din dreptul fiecărei cifre, litera corespunzătoare actului de limbaj.

1. ... Măi, Tândală, uite o pasăre!	A. Întrebare
2. ... Dar cum s-o mâncăm fără sare?	B. Afirmatie
3. ... Că bine zici!	C. Acceptare
4. ... Să stai tu s-o păzești, ca să nu zboare!	D. Solicitare

Timpu pentru rezolvarea cerinței: 3 minute

II Completează rezumatul textului cu verbe care indică actele de limbaj: a accepta, a propune, a întreba, a spune, a cere.

Păcală și Tândală văd o pasăre într-un copac din pădure. Păcală ..... lui Tândală să se uite la pasăre și îi ..... să o prindă, să o frigă și să o mănânce. Tândală ..... propunerea, dar ..... cum să o mănânce fără sare, astfel că îi ..... lui Păcală să o păzească, în timp ce el merge în sat să aducă sare.

Timpu pentru rezolvarea cerinței: 3 minute

III Citește dialogul imaginar dintre Păcală și Tândală.

Tândală: Ești un om de încredere, Păcală!

Păcală: Îți mulțumesc, frate Tândală! Cuvintele tale mă bucură nespun. Tu ești cel mai harnic și sprinten prieten al meu!

Tândală: Oh, frate Păcală, meșteșugite vorbe spui! Doar dacă ai și crede în ele! Mereu glumești pe seama mea.

1. Subliniază cu o culoare enunțurile care cuprind complimente și acceptarea acestora, iar cu altă culoare, enunțurile care cuprind reproșuri.
2. Scrie, pe caietul tău, un dialog între Păcală și Tândală, în care Păcală îl invită pe Tândală să-și creeze o pagină pe o rețea de socializare. Valorifică informațiile din caseta care cuprinde explicații ale celor două nume.

Timpu pentru rezolvarea cerinței: 10 minute

Tândală poate fi numit un om care nu este bun de nimic treabă, care lucrează fără rost sau care își pierde vremea umblând de colo până colo.

Păcală poate fi numit un om glumeț, poznaș, care se ține de farse.

Elemente paraverbale și nonverbale ca mărci ale personalității individului

Citește textul:

Deși sunt frați gemeni, Paul și Diana sunt foarte diferiți. Paul vorbește tare, pe un ton strident, într-un ritm atât de rapid încât cei din jur nu prea înțeleg tot ce spune. Privește oamenii în ochi, zâmbește des, își ține umerii drept și gesticulează cu mâinile mai tot timpul. Diana vorbește încet, cu un ton calm și o intonație blândă, rostind cuvintele rar, cu pauze lungi între ele. Adesea, cei din jur nu prea au răbdare s-o asculte. Privește mereu în pământ, își ține mâinile împreunate și se mișcă de pe un picior pe altul.

(***, Suntem cum comunicăm)

- I** Completează tabelul cu enunțuri din text care cuprind elemente nonverbale și paraverbale, ca mărci ale personalității celor doi frați.

	Elemente nonverbale	Elemente paraverbale
Paul		
Diana		

Timp pentru rezolvarea cerinței: 7 minute

- II** Subliniază, în lista de mai jos, elementele paraverbale care sunt proprii personalității tale, și scrie-le pe graficul dat.

Tonul vocii: subțire, strident, aspru, gătit, calm, altfel (precizează cum).

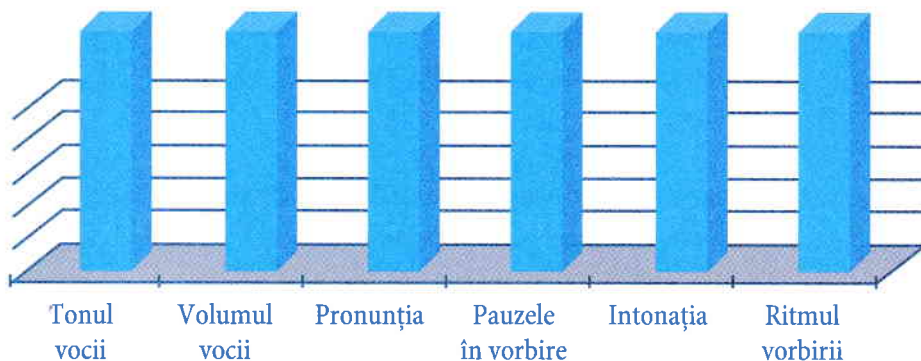
Volumul vocii: tare, slab, adaptat apropierii sau depărtării de interlocutori, altfel (precizează cum).

Pronunția: corectă, cu unele particularități de pronunție a unor sunete, altfel (precizează cum).

Pauzele în vorbire: scurte, lungi, dese, rare, altfel (precizează cum).

Intonația: monotonă, schimbătoare în funcție de starea de spirit, altfel (precizează cum).

Ritmul vorbirii: calm, repezit, lent, rapid, altfel (precizează cum).

Timp pentru rezolvarea cerinței: 5 minute

Ascultă cu atenție textul următor, citit de colega ta/colegul tău:

Adalbert are 11 ani. E alcătuit ca voi și ca mine, are două picioare, două mâini, doi ochi (verzi), păr (roșcat și creț). Are și niște pistrui care-i dau un fals aer de Morcoveață, mici pete roșii care-i acoperă toată fața, nasul, ochii și care-i fac pe oameni să-și întoarcă privirea după el. Morcoveții sunt mai degrabă rari în zilele noastre.

Adalbert e un băiat foarte, foarte, foarte fricos. Se teme de tot, de toată lumea, tot timpul. Soneria telefonului sau cea de la ușă, zgomotul apei din canalizare, mulțimea din supermarket, totul, totul, totul, absolut totul îl înspăimântă. În clasă nu îndrăznește să scoată o vorbă, în recreație nu îndrăznește să se amestece printre colegi.

(Fanny Chartres, *Ursa Mare*, în vol. *Ce poți face cu două cuvinte*)

I Răspunde la fiecare dintre cerințele de mai jos, pe baza textului ascultat.

1. Transcrie două cuvinte-cheie în jurul cărora este dezvoltat textul.

.....

2. Scrie ideea principală din textul ascultat.

.....

3. Formulează o idee secundară din textul ascultat.

.....

4. Transcrie enunțul în care este precizat de ce Adalbert seamănă cu Morcoveață.

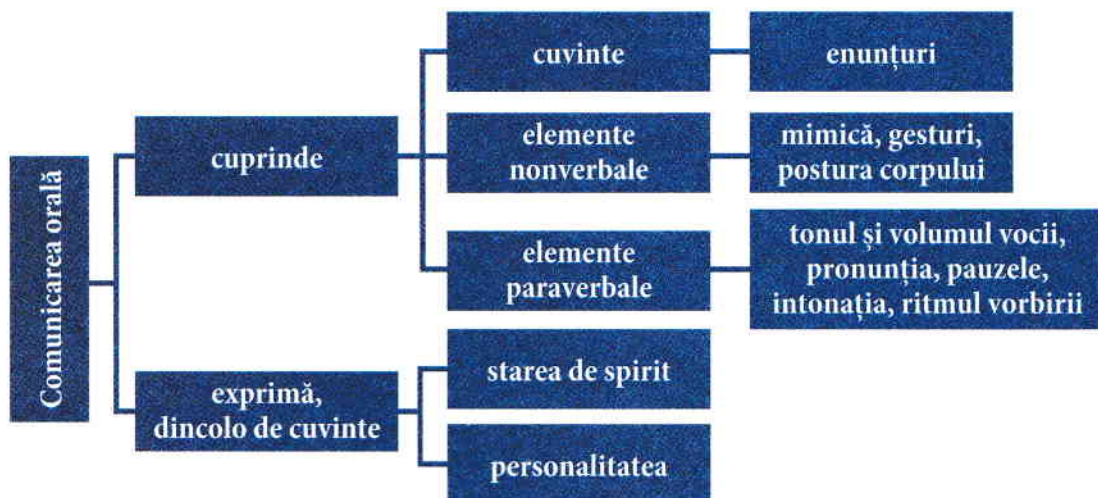
.....

5. Precizează ce îl înspăimântă pe Adalbert.

.....

Timp pentru rezolvarea cerinței: 8 minute

II Scrie, pe caiet, un text despre comunicarea orală, pe baza informațiilor din organizatorul grafic.

Timp pentru rezolvarea cerinței: 4 minute

I Vreau să-ți povestesc!

1. Formați perechi de câte doi colegi, în care unul dintre voi să fie **A** și celălalt, **B**.
2. Fiecare dintre voi se gândește la o întâmplare pe care ar dori să o povestească.
3. **A** povestește întâmplarea, timp de un minut, iar **B** nu îl ascultă (privește în altă parte, răsuțește un creion între degete etc.). Apoi, se schimbă rolurile.
4. **A** povestește întâmplarea, timp de un minut, iar **B** îl ascultă activ (este atent, concentrat). Apoi, se schimbă rolurile.
5. Discutați despre cum v-ați simțit în cele două roluri: când ați fost ascultat și când nu ați fost ascultat.

Timp pentru rezolvarea cerinței: 6 minute

II Citește fiecare dintre următoarele afirmații referitoare la ascultarea activă și încercuiește litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greșită:

1. **A G** **A** asculta activ presupune să stai în fața interlocutorului, aplecat puțin spre el, păstrând contactul vizual.
2. **A G** Ascultătorul activ face și alte lucruri în timp ce îl ascultă pe vorbitor.
3. **A G** Gândurile ascultătorului activ sunt îndreptate doar către vorbitor.
4. **A G** Cel care ascultă evită întreruperile și devierile de la discuție.
5. **A G** Ascultătorul activ nu pune întrebări dacă ceva este neclar.

Timp pentru rezolvarea cerinței: 2 minute

III Telefonul fără fir.

1. Așezați-vă pe trei rânduri, unul în spatele celuilalt.
2. Primul elev din fiecare rând formulează, în gând, un enunț lung, alcătuit din câteva propoziții.
3. Enunțul formulat de primul elev este transmis oral colegului din spate, apoi, succesiv, până la ultimul elev.
4. Discutați despre strategiile de comunicare folosite de către toți participanții, răspunzând la următoarele întrebări:

a. Au repetat participanții enunțul, dacă au sesizat că nu a fost bine înțeles?

b. Au reformulat enunțul, dacă nu au reținut exact toate cuvintele?

c. Care a fost strategia care a asigurat transmiterea corectă a enunțului până la ultimul participant?

Timp pentru rezolvarea cerinței: 8 minute

I Vreau să-ți citesc!

Citește colegei/colegerului de bancă fragmentul de text:

Vulpea tăcu și îl privi îndelung pe Micul Prinț:

— Te rog, îmblânzește-mă! spuse ea.

— Bucuros aș vrea, răspunse Micul Prinț, numai că nu prea am timp. Am de căutat prieteni și o mulțime de lucruri de cunoscut.

— Nu cunoști decât lucrurile pe care le îmblânzești, zise vulpea. Oamenii nu mai au timp să cunoască nimic. Cumpără lucruri de-a gata, de la negustori. Dar cum nu există negustori de prieteni, oamenii nu mai au prieteni. Dacă vrei un prieten, îmblânzește-mă pe mine!

— Cum se face? zise Micul Prinț.

(Antoine de Saint-Exupéry, *Micul Prinț*)

II Spune-i colegei/colegerului cum te-a influențat atitudinea ei/lui în calitate de ascultător.

CRITERII	👍 foarte bine	👌 bine	👎 mai exersează
Poziția corpului			
Mimica și gesturile			
Contactul vizual			
Înțelegerea nevoii mele de a fi ascultat			
Răbdarea de a asculta			
Acceptarea unor greșeli/ezități în citire			
Exprimarea unei opinii sincere despre calitatea lecturii			
Exprimarea mulțumirii pentru lectura oferită			

Timp pentru rezolvarea cerinței: 7 minute

III Completează următoarele enunțuri referitoare la emoțiile simțite în calitate de cititor.

- Dialogul dintre cele două personaje m-a făcut să simt .....
- Îi mulțumesc colegului/colegei pentru că .....
- Mi-a fost ușor să accept că .....
- Mi-a fost greu să accept că .....
- Când observ că ..... (numește o persoană) nu îmi acordă atenție, simt .....
....., pentru că am nevoie ..... și vreau ca acea
persoană să .....

Timp pentru rezolvarea cerinței: 3 minute

EVALUARE (1)

Numele și prenumele elevului: _____ Data susținerii testului: _____

Autoevaluare: Colorează numerele cerințelor pe care le consideri: **dificile** - cu roșu; **ușoare** - cu albastru. Nota profesorului: _____

Citește cu atenție textul:

Comunicarea este un proces complex, care cuprinde trei niveluri. Nivelul limbajului (logic), reprezintă doar 7% din totalul actului de comunicare; nivelul paraverbal (tonul și volumul vocii, pronunția, viteza de rostire) – 38% și nivelul nonverbal (mimica, gesturile, poziția corpului, mișcarea etc.) – 55%. Prin comunicare, exprimăm idei, sentimente, dorințe, intenții, primim și oferim informații. Astfel, omul se construiește pe sine ca personalitate.

(***, Despre comunicare)

Răspunde la fiecare dintre cerințele următoare:

1. Completează, în diagrama de mai jos, pe baza informațiilor din text, nivelurile de comunicare orală și procentele corespunzătoare acestora. (6p)

2. Transcrie, din textul dat: (2p)

a. cuvântul-cheie .....

b. ideea principală .....

3. Scrie, în tabelul de mai jos, câte un avantaj și câte un dezavantaj al următoarelor modalități de comunicare orală: *față în față* și *prin telefon*. (4p)

	Avantaje	Dezavantaje
față în față		
prin telefon		

4. Scrie câte trei afirmații care să descrie comportamentul unui bun vorbitor, respectiv al unui bun ascultător. (6p)

Bun vorbitor	Bun ascultător
1.	1.
2.	2.
3.	3.

Timpu pentru rezolvarea cerințelor: 20 de minute. Se acordă 2 puncte din oficiu. Total: 20 de puncte